

Definitie M&O- risico's en ontwikkelingen betreffende het M&O-beleid

Er is sprake van M&O-risico's bij afhankelijkheid van derdengegevens. Derdengegevens zijn afkomstig van natuurlijke personen of rechtspersonen buiten de overheidsorganisatie die verantwoordelijk is voor de uitvoering van een regeling waarin de aanspraak op een uitkering of subsidie, de verplichting om een heffing te betalen en/of de hoogte van de uitkering, subsidie of heffing afhankelijk is gesteld van deze gegevens.

Deze tabel is een bijlage bij de M&O beschrijving van het Bekostigingsregeling. Het geeft een overzicht van de veronderstelde M&O risico's, de mogelijke beheersmaatregelen en de weging van het restrisico. Vanwege het decentrale karakter van het Bekostigingsregeling stelt elk regionaal openbaar lichaam een eigen M&O-aanpak op. Uitgangspunt hierbij is de vigerende wet- en regelgeving en dat het M&O-beleid actueel en handhaafbaar is. Dit vereist veelal een mix van maatregelen die passend is binnen de lokale praktijk. Hierbij kunnen verschillende afwegingen worden gemaakt om daarmee ook te komen tot een doelmatige aanpak. Zo kan een strenge controle aan de voorkant samengaan met een minder intensieve controle aan de achterkant en vice versa. Ook kan bijvoorbeeld gekozen worden om de controle achteraf steekproefsgewijs vorm te geven. De mogelijke beheersmaatregelen die de regionale openbare lichamen bij de M&O-aanpak kunnen treffen zijn meegenomen in de tabel. Daarnaast worden alle regionale openbare lichamen gefaciliteerd en ondersteund bij de beheersmaatregelen (controle achteraf, gericht op het opsporen van onjuistheden en fraude), door middel van een gezamenlijke aanpak van het ministerie van JenV. Hierbij wordt rekening gehouden met controle-inspanningen die redelijkerwijs van gemeenten gevergd kunnen worden. Bij de weging van het restrisico in onderstaande tabel is rekening gehouden met al de bovengenoemde aspecten.

	M&O risico	Beheersmaatregelen	Restrisico	
1	Uitvoeringsrisico's - worden de faciliteiten voor coördinatie en eerste opvang ingezet voor de doelgroep	<p>1. Een persoon niet behorend tot de doelgroep zegt ontheemde uit Oekraïne te zijn en maakt onterecht gebruik van de faciliteiten voor coördinatie en eerste opvang.</p>	<p>1. Procedure ontvangst en registratie vluchtelingen, zie Handreiking Gemeentelijke Opvang Oekraïners (GOO) en Handreiking Particuliere Opvang Oekraïners (POO).</p> <p>2. Om in aanmerking te komen voor voorzieningen in Nederland, is een registratie verplicht, bij voorkeur in de Basisregistratie Personen (BRP)</p> <p>3. Taken en verantwoordelijkheden van de verschillende organisaties die betrokken zijn bij de opvang en registratie van Ontheemden uit Oekraïne, zoals VNG, Koninklijke Marechaussee (Vluchtelingen uit Oekraïne die in Nederland aankomen, worden aan de grens door de Koninklijke Marechaussee naar een locatie verwezen waar plek voor ze is), COA, Gemeenten, Rode Kruis, IND, Ambassade Oekraïne etc. waarmee het Rijk goede contacten en samenwerking heeft</p> <p>4. Registratievoorschriften en onderbouwingen: Vluchtelingen uit Oekraïne dienen hun identiteit, herkomst of rechtmatig verblijf in Oekraïne aan te tonen en kunnen zich dan pas registreren in de gemeente waar zij opgevangen worden. Dit kan bijvoorbeeld met een paspoort, geboorteakte of verblijfspapieren. Door zich te registreren in de BRP, hebben zij recht op bepaalde voorzieningen in Nederland, zoals onderdak, levensonderhoud, medische zorg en onderwijs. (https://www.rvig.nl/brp/inschrijven-oekraïners-in-de-brp/inschrijving-van-personen-uit-oekraïne-in-de-brp). Er vindt continue evaluatie plaats (door alle betrokkenen) van de teksten op de RVIG website. Nadat geconstateerd is dat een tekst verouderd is volgt een update van de tekst welke is afgestemd met o.a. IND, VNG, BZK, RVIG.</p> <p>5. Handelswijze voor gemeenten opvang Oekraïners die nooit aan voorwaarden RTB hebben voldaan en bijbehorende veelgestelde vragen biedt de regionale openbare lichamen hulp het Bekostigingsregeling eenduidig uit te voeren (https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne/documenten/circulaires/2023/03/24/handelswijze-gemeenten-opvang-oekraïners-die-nooit-aan-voorwaarden-rtb-hebben-voldaan)</p> <p>6. Er kan ook sprake zijn van arbeidsmigratie uit Oekraïne, hetgeen niet onder de RTB valt. De IND toetst bij de stickerlocatie of iemand voldoet aan de voorwaarden RTB (zie MO beschrijving).</p> <p>7. Continue wordt het aanmeldproces geevalueerd. Doel is dat een ontheemde zo snel mogelijk het aanmeldproces heeft doorlopen zodat zo snel mogelijk helder is of de betrokkene tot de doelgroep behoort. Dit wordt gedaan in samenwerking met betrokken partners (o.a. IND, VNG, Veiligheidsregio's).</p> <p>8. In 2023 is het beleid m.b.t. derdelanders aangescherpt. Hierdoor is de groep die mogelijk in aanmerking komt voor bescherming kleiner geworden en beter te toetsen.</p> <p>9. M&O beleid van het regionaal openbaar lichaam</p>	<p>Het restrisico wordt als midden ingeschat. Naar de aard van 'eerste opvang' en de grote omvang van instroom is het mogelijk dat alle beheersmaatregelen nog niet tot uitvoering hebben kunnen komen, en de persoon toch een periode in of bij de hub verblijft, iets te eten of drinken ontvangt etc.</p>
2	Uitvoeringsrisico's - M&O door derden bij coördinatie en eerste opvang	<p>1. Het risico dat derden crisisnoodopvang, vervoer of hub-locaties tegen een "te hoge" prijs aanbieden, terwijl de kosten wat gebruikelijk is in het maatschappelijk verkeer veel lager ligt</p> <p>2. Het regionaal openbaar lichaam heeft onvoldoende of geen capaciteit om misbruik en fraude te kunnen opsporen en sanctioneren.</p>	<p>1. M&O beleid van het regionaal openbaar lichaam, waaronder de gebruikelijke procedures van inkoop en aanbesteding, zodat er sprake blijft van concurrentie van aanbieders.</p> <p>2. Aanvraag bij JenV voor compensatie van de kosten op basis van een begroting, controle van de verantwoording door een externe accountant, eerder goedgekeurde begroting is het maximum.</p> <p>3. Brondocument financiële Q&A's Veiligheidsregio (woordt: regionaal openbaar lichaam) (https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne/documenten/publicaties/2023/04/03/brondocument-financiële-qas-veiligheidsregios)</p> <p>1. In beginsel is het aan het regionaal openbaar lichaam om de handhavingstrategie te kiezen en naar inzicht daar capaciteit op te zetten.</p> <p>2. Voor een belangrijk deel zal een 'regionaal openbaar lichaam' een bestaande publieke rechtspersoon betreffen. Te denken valt aan een gemeente, een veiligheidsregio of een (andere) reeds bestaande gemeenschappelijke regeling. Bij deze regionale openbare lichamen wordt bekendheid verondersteld met het tegengaan van misbruik en fraude. Het Rijk stimuleert zo veel mogelijk het gebruik van reeds bestaande samenwerkingsverbanden</p> <p>3. Daar waar er een nieuw 'regionaal openbaar lichaam' wordt opgericht wordt uitwisseling van kennis en ervaring met andere regionale openbare lichamen gestimuleerd en daar waar nodig door het Rijk meegedacht.</p>	<p>Restrisico afhankelijk van de bezettingsgraad in de (gemeentelijke) noodopvang en daarmee de druk op de crisisnoodopvang. Bij een lage bezettingsgraad in de GOO is het restrisico laag, bij een hoge bezettingsgraad restrisico midden.</p> <p>Restrisico afhankelijk van de kennis en ervaring bij het regionaal openbaar lichaam als het gaat om het bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik.</p>

	M&O risico	Beheersmaatregelen	Restrisico
3 Risico's voor het financieel beheer van JenV	1. Het risico bestaat dat het regionaal openbaar lichaam dubbel aanvraagt voor dezelfde periode en daardoor een te hoog voorschot ontvangt	1. Procedure en werkinstructie NOO en Subsidieportaal tav beoordeling aanvraag 2. De NOO en het Subsidieportaal stellen monitoringsoverzichten op en controleren aan de voorkant of er al een beschikking is verstuurd. 3. De NOO en het Subsidieportaal doen aan gezamenlijke dossiervorming per regionaal openbaar lichaam in het JenV-interne archief Digijust. 4. Het aanvraagformulier voor de specifieke uitkering moet ondertekend worden door de bevoegd gezag van het regionaal openbaar lichaam	Het restrisico wordt als laag ingeschat.
	2. Het risico bestaat dat een andere partij dan het regionaal openbaar lichaam een aanvraag bij JenV indient en daardoor onterecht geld ontvangt	1. Duidelijke bestuurlijke afspraken wat de bedoeling is - namelijk dat de 'regionale openbare lichamen' de rol overnemen van de Veiligheidsregio's per 01 januari 2024 (conform Bestuurlijke afsprakenkader) 2. Expliciet in de regeling opnemen dat het regionaal openbaar lichaam de werkzaamheden verricht voor de gemeenten die samen tot minimaal het territoriale gebied van één of meerdere veiligheidsregio's binnen één provincie behoren. Landelijk gaat het om maximaal 25 regionale openbare lichamen, wat overzichtelijk en werkbaar is voor het JenV (NOO) 3. Expliciet in de regeling opnemen dat een gemeente een regionaal openbaar lichaam aanwijst die namens hen de operationele coördinatie en eerste opvang ontheemden uitvoert en machtigen het aangewezen regionaal openbaar lichaam om bij de staatsecretaris een aanvraag in te dienen voor de specifieke uitkering bedoeld in dit regeling, het declareren van de kosten volgend uit de uitvoering van de werkzaamheden en de verantwoording en alle overige handelingen op basis van dit regeling. 4. Expliciet in de regeling opnemen dat de aanvraag van het regionaal openbaar lichaam voor de specifieke uitkering (spuk) in ieder geval de naam van de gemeenten waarvoor een aanvraag wordt gedaan dient te bevatten. 5. Controle aanvraagformulier door de NOO 6. verificatie kvk gegevens regionaal openbaar lichaam 7. verificatie bankrekeningnummer regionaal openbaar lichaam	Het restrisico wordt als laag-midden ingeschat. Er is met deze werkwijze (aanwijzen van een regionaal openbaar lichaam) nog geen ervaring opgedaan.
	3. Het risico bestaat dat de aanvraag en daarmee bevoorschotting aan het regionaal openbaar lichaam onjuist en/of onvolledig is.	1. Procedure en werkinstructie NOO en Subsidieportaal tav beoordeling aanvraag. 2. De NOO en het Subsidieportaal stellen monitoringsoverzichten op en controleren aan de voorkant of er al een beschikking is verstuurd. 3. Interne controles 1e lijn (P&C NOO) 4. Beschrijving toekenningsproces (AO/IB) en Interne controles NOO	Het restrisico wordt als laag ingeschat.
	4. Het risico bestaat dat er onrecht/onjuist wordt vastgesteld agv: - onjuiste/onvolledige aangeleverde informatie - onvoldoende deskundigheid bij JenV	1. De vaststelling van de Rijksvergoeding geschiedt op basis van de reguliere SiSa-verantwoording (inclusief verklaring accountant gemeente), waarbij verrekening plaatsvindt van de eerder door JenV verstrekte voorschotten. 2. De vaststelling door JenV vindt plaats uiterlijk op 31 december van het jaar dat volgt op het jaar van besteding, na ontvangst van de verantwoordingsinformatie aangeleverd door het regionale openbare lichaam. 3. Vaststelling vindt plaats door hierin gespecialiseerde medewerkers bij de NOO en het Subsidieportaal. 4. Er bestaat een Periodiek overleg afrekening BooO (PoaB). Het PoaB bevat leden van DG Oek, DFEZ en de NOO. Dit gremium heeft als doel om tav de afrekening (nieuwe) risico's, beheersmaatregelen en specifieke casussen te bespreken. De NOO is beheerder / secretaris van het Beleidskader afrekening BooO, en bepaalt met name de agenda op basis van casuïstiek. Behalve de afrekening van de BooO worden ook vraagstukken tav de afrekening van het Bekostingsregeling besproken.	Het restrisico wordt als laag ingeschat.
	5. Het risico bestaat dat het regionaal openbaar lichaam kosten declareert, waar geen toestemming van JenV voor is gegeven	1. In de regeling is vastgelegd dat de specifieke uitkering (spuk) op aanvraag wordt verstrekt 2. PostbusNOO@minjenv.nl voor beantwoorden van vragen welke kosten wel en niet onder het Bekostingsregeling verantwoord mogen worden 3. In de regeling is vastgelegd dat de aanvraag een begroting dient te bevatten van de totale kosten voor het boekjaar waarop de aanvraag betrekking heeft, uitgesplitst naar kostencategorieën, waaronder in elk geval de kosten van regie, coördinatie van de spreiding van ontheemden, communicatie, zorgkosten en materiële uitgaven. 4. NOO: beoordeling aanvraag met bijlagen 5. NOO: monitoringslijst welke regionale openbare lichamen een akkoord hebben voor welk bedrag 6. De externe accountant controleert de verantwoording waarin deze kosten zijn opgenomen ook op rechtmatigheid.	Er bestaat een risico dat er kosten worden gedeclareerd, waar er geen toestemming van JenV aanwezig is.

	M&O risico	Beheersmaatregelen	Restrisico
4 Verantwoordingsrisico's (voor JenV)	1. Onjuiste, onvolledige verantwoording door het regionaal openbaar lichaam over het totaal aan uitgaven en / of andere specifieke uitkeringen (niet zijnde het Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne)	1. De algemene beheersmaatregelen worden grotendeels onder verantwoordelijkheid van de minister van BZK uitgevoerd: * Onderhoud van de inrichting SiSa-systematiek. * Regelgeving m.b.t. accountantscontroles. * Opdracht aan het CBS om jaarverantwoordingen te beoordelen op tijdigheid en plausibiliteit. * Maatregelenbeleid m.b.t. medeoverheden die zich niet tijdig verantwoorden 2. Voor de jaarstukken als geheel kan de accountant bevindingen hebben die materieel genoeg zijn om de aard van de accountantsverklaring niet goedkeurend te laten zijn. De NOO betreft bij de vaststelling alleen de verantwoordingsinformatie van de tabel bij het Bekostigingsregeling, tenzij de fraudesectie van de controleverklaring aanleiding geeft ook over het ethisch handelen bij het Bekostigingsregeling in twijfel te trekken en verder te onderzoeken	Het restrisico wordt als laag ingeschat.
	2. De indicatoren van het Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne worden niet uniform geïnterpreteerd door de regionale openbare lichamen en / of er wordt niet uniform over verantwoord	1. Periodiek overleg met een klankbordgroep over de verantwoording. Bevordering van een open relatie tussen alle betrokkenen waarin (alle) elementen binnen de regeling besproken worden. Bij de klankbordgroep zijn naast de ministeries JenV, BZK en FIN betrokken de NBA, VNG, controllers van enkele regionale openbare lichamen. Het doel van de klankbordgroep is toetsen of de huidige indicatoren en de invulwijzer, horende bij het bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne, een juiste en uniforme interpretatie en toepassing van de (controle)voorschriften mogelijk maken. 2. Beleidswijzigingen van de wijzigingen via IBI-nieuwsbrieven, de externe nieuwsbrieven van DG Oek, het VNG-forum, (Verzamel)brief aan de Tweede Kamer en via Rijksoverheid.nl gecommuniceerd (https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne/informatie-voor-overheden) 3. Nov jaar T - Feb jaar T+1: laten uitvoeren van een proefaudit / interim controle bij 2 à 3 regionale openbare lichamen. De proefaudits zouden inzicht moeten geven in de omvang van deze onzekerheden en mogelijk andere dilemma's in de verantwoording. 4. Controle van de externe accountant bij elk regionaal openbaar lichaam cf instructie en sisa invulwijzer 5. Best practices: her regionaal openbaar lichaam kan advies vragen via PostbusNOO@minjenv.nl. Goede voorbeelden voor werkwijzen worden door de NOO met regionaal openbaar lichamen gedeeld. 6. Analyse van de ingediende verantwoordingsinformatie door de NOO, eventueel individuele regionale openbare lichamen benaderen om de (interpretatie van de) indicatoren te evalueren. De NOO controleert de SiSa-gegevens vóór gebruik ten behoeve van de vaststelling van de Rijksvergoeding per individueel regionaal openbaar lichaam op de aanwezigheid van 'evidente fouten' (bijvoorbeeld op onwaarschijnlijk hoge of lage bedragen)	Het restrisico wordt als laag ingeschat.
	3. Kosten worden zowel via het Bekostigingsregeling eerste opvang als via de Bekostigingsregeling voor gemeenten (BooO) gedeclareerd, en daarmee dubbel bekostigd door het Rijk	1. Accountantscontrole op de administratie van gemeenten op de BooO 2. Accountantscontrole op de administratie van het regionaal openbaar lichaam tav het Bekostigingsregeling 3. In de regeling is vastgelegd dat de specifieke uitkering alleen wordt verstrekt ter bekostiging van kosten, voor zover deze niet op een andere wijze voor vergoeding in aanmerking komen.	Het restrisico wordt als laag ingeschat.
	4. JenV kan niet steunen op de SiSa-methodiek welk gebaseerd is op de controleverklaring van de accountant, vanwege tegenstrijdigheden in de verantwoording ten opzichte van 'eigen' informatie	1. Betrokkenheid van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en een gemeentelijk accountant bij de klankbordgroep. 2. Analyse van de ingediende verantwoordingsinformatie door de NOO, eventueel individuele regionale openbare lichamen benaderen om de (interpretatie van de) indicatoren te evalueren. 3. Eventueel kan de Nota van verwachtingen accountantscontrole (https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2023/02/08/definitieve-versie-nota-verwachtingen-accountantscontrole-sisa-2022) worden gebruikt om ten aanzien van het Bekostigingsregeling extra advies mee te geven aan de accountants. Dit is een vrij zwaar middel - voorlopig wordt de inzet hiervan nog niet noodzakelijk geacht. 4. ADR review op de kwaliteit van de controle door de accountants, in opdracht van BZK. Voor 2022 staan de Oekraïneregelingen op de voorlopige lijst om gereviewd te worden (d.d. half aug 2023)	Het restrisico wordt in 2024 als laag-midden ingeschat, omdat het een nieuwe regeling betreft voor (een deel van) de ontvangers.